

รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอน และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

วันที่รับบทความ: 13 มีนาคม 2568
วันแก้ไขบทความ: 3 เมษายน 2568
วันตอบรับบทความ: 14 เมษายน 2568

นวรรตน์ ประทุมตา¹

วีรวัฒน์ จันทน์ตะนะ²

ดวงพร สุขศิริพัฒน์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา กับผู้บริหาร คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) การพัฒนารูปแบบโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 4) การทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มเป้าหมาย 5) การประเมินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของครูผู้สอนโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิและครูจากโรงเรียนพี่เลี้ยง 6) ประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของ

^{1,2,3} อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

* ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: nawarat.pra@mail.pbru.ac.th

อีเมล: ² ssu26003@hotmail.com, ³ aj.yooie30@gmail.com

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีรายละเอียดการดำเนินงานการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการบริหารที่ชัดเจน โดยมีองค์ประกอบและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1. ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) กรรมการสถานศึกษา 2) ผู้ปกครอง 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา 2. กระบวนการบริหาร ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การตัดสินใจ 3) การปฏิบัติ 4) การประเมินผล 5) การรับผลประโยชน์ 3. ฝ่าย/งานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) งานวิชาการ 2) งานบุคลากร 3) งานบริหารทั่วไป โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ผลการประเมินรูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง โดยผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวม มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ($SD = 0.42$)

2. ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบางเกตุ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและครูจากโรงเรียนพี่เลี้ยง อยู่ระดับดีมาก

3. ผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีคะแนนเฉลี่ย 16.33 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.67

คำสำคัญ: โรงเรียนขนาดเล็ก; โรงเรียนพี่เลี้ยง; การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ; ทักษะการคิดวิเคราะห์
ประเภทบทความ: บทความวิจัย

A Model for Managing and Developing Small Schools Through a Mentoring Process to Enhance Teachers' Integrated Teaching Efficiency and Develop Analytical Thinking Skills of Primary School Students in Phetchaburi Province

Received: 13 March 2025

Revised: 3 April 2025

Accepted: 14 April 2025

Nawarat Prathumta ¹

Weerawat Chantharattana ²

Duangporn Sukhthitiphat ³

Abstract

This research aimed to develop and examine the effects of a management and development model for small schools utilizing the mentor school approach. The objective was to enhance the effectiveness of integrated teaching and learning management among teachers, as well as to improve analytical thinking skills among primary school students in Phetchaburi Province. The study employed an action research methodology and was conducted in six phases as follows: 1. Document analysis and in-depth interviews with school administrators, teachers, and school board members of the targeted schools to assess the current state and challenges of managing small schools through a mentoring process and to establish a conceptual framework for developing the model. 2. Model development through focus group discussions with experts to refine the management and development model. 3. Model evaluation by collecting feedback through questionnaires from the expert group to assess the model appropriateness. 4. Model implementation by applying the developed model in the targeted schools. 5. Evaluation of integrated teaching management after the model implementation, performed by experts and mentor teachers. 6. Evaluation of students' analytical thinking skills after the model implementation among primary school students in Phetchaburi Province.

The research findings are as follows:

1. The developed model for managing and developing small schools through a mentoring process to improve teachers' integrated teaching efficiency and enhance the analytical thinking skills of primary school students in Phetchaburi Province was found to be highly effective. The model's administrative processes were clearly defined and included the following components:

---

^{1,2,3} Lecturer, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University,

* Corresponding author email: nawarat.pra@mail.pbru.ac.th

Email: ² ssu26003@hotmail.com, ³ aj.yooie30@gmail.com

1. Stakeholders involved e.g. 1) School board members 2) Parents 3) Teachers and educational personnel. 2. Administrative processes e.g.: 1) Planning 2) Decision-making 3) Implementation 4) Evaluation 5) Benefit realization. 3. Relevant tasks/areas e.g. 1) Academic Affairs 2) Personnel Affairs 3) General Administration. The model aimed to enhance teachers' ability to perform integrated teaching and improve students' analytical thinking skills. The overall evaluation of the model by experts indicated that it was highly appropriate, with a mean score of 4.55 ($SD = 0.42$).

2. The evaluation of integrated teaching management after implementing the developed model in Ban Bang Ket School, conducted by experts and mentor teachers, was rated as excellent.

3. The assessment of students' analytical thinking skills after implementing the model showed an average score of 16.33 out of 20, equivalent to 81.67 per cent.

Keywords: Small school; Mentor school; Integrated teaching and learning management; Analytical thinking skills

Type of Article: Research Article

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กของไทยเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนานกว่าครึ่งศตวรรษ โดยเริ่มจากการที่มีการโอนโรงเรียนประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปี พุทธศักราช 2509 ทำให้แต่ละท้องถิ่น สร้างโรงเรียนขึ้นมาเป็นการแสดงศักยภาพของท้องถิ่น มีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้าน โดยมีแนวคิดการพัฒนาชุมชนที่เรียกว่า “บวร” ซึ่งหมายถึง แนวคิดการพัฒนาชุมชน โดยใช้พลังของบ้าน วัด โรงเรียน มารวมเป็นพลังในการพัฒนาหมู่บ้าน แนวคิดดังกล่าวจึงนำมาซึ่งการสร้างวัด และโรงเรียนให้เป็นสัญลักษณ์แห่งความเข้มแข็ง ของหมู่บ้าน เรียกได้ว่าหากจะดูว่าหมู่บ้านใด มีความเข้มแข็ง สมบูรณ์ จะต้องประกอบด้วย หมู่บ้านที่มีความเป็นระเบียบ มีความสวยงาม มีวัดและโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ในส่วนของการจัดตั้งโรงเรียนจึงเกิดขึ้นอย่างมากมาย มีโรงเรียนที่ได้รับการบริจาคที่ดินและอาคารจากการร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชน เพราะเห็นว่าการมีโรงเรียนในหมู่บ้านย่อมทำให้เด็ก ๆ มีความสะดวกในการเดินทางไปโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดที่หวังดีต่อชุมชนและเด็กลูกหลานของตัวเอง เพราะในยุคนั้นการเดินทางยังไม่มีความสะดวกสบาย เส้นทางคมนาคมยังมีความยากลำบาก การมีโรงเรียนของหมู่บ้าน จึงเป็นความสุขของทุกคนที่มีส่วนร่วมในการสร้างโรงเรียน เมื่อกาลเวลาผ่านไปสภาพของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เส้นทางเดินทางมีความสะดวกรวดเร็ว ค่านิยมของคนในชนบทเปลี่ยนแปลงไป ต้องการส่งลูกหลานของตนไปเรียนในเมืองหรือชุมชนขนาดใหญ่ เพราะเชื่อว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ย่อมมีคุณภาพดีกว่าโรงเรียนในชนบท และเมื่อเส้นทางคมนาคมสะดวก ระยะทางไม่เป็นปัญหาอุปสรรคของการเดินทาง ชาวบ้านบางคนที่มีรถยนต์ ไปส่งบุตรหลาน ได้มีการรับเด็กคนอื่น ๆ ไปด้วย จึงเป็นการเริ่มต้นของอาชีพขับรถรับส่งนักเรียนขึ้นมา มีการประชาสัมพันธ์และดำเนินการย้ายนักเรียนจากหมู่บ้านเข้าไปเรียนในเมือง และยังมีโรงเรียนเอกชนที่เข้ามาให้บริการถึงหมู่บ้าน โดยมีรถรับส่งนักเรียน ประกอบกับประเทศไทยมีนโยบายคูปองกักเงินและดำเนินการอย่างได้ผลดียิ่ง คือ การทำให้อัตราการเกิดของเด็กลดลงอย่างรวดเร็ว และอีกเหตุผลที่สำคัญ คือ เมื่อมีการเคลื่อนย้ายแรงงานของคนในชนบทเข้าสู่กรุงเทพมหานคร หรือเมืองใหญ่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการ จึงเกิดความเปลี่ยนแปลงของชีวิตชาวชนบท ที่มีโครงสร้างครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สมาชิกของครอบครัวจะเหลือเพียง ผู้สูงอายุ

ไกรยศ ภัทรวาท (2562) กล่าวว่า โจทย์ของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโจทย์ที่มีความซับซ้อนและถือเป็นโจทย์สำคัญในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (ก.ส.ศ.) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก เพื่อตีโจทย์โรงเรียนขนาดเล็กให้เห็นภาพและแนวทางการปฏิรูปเชิงระบบที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนกระบวนการวิจัยเชิงระบบ ที่นำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงระบบ เพื่อกำหนดโจทย์การทำงานที่นำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการปฏิรูปความเสมอภาคทางการศึกษาของโรงเรียนให้สามารถ ยืนหยัดต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่เด็กเยาวชนในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวย่อย คือ 1) การแก้ปัญหาด้วยข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์โดย ก.ส.ศ. ได้พัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (Information System for Equitable Education: ISEE) ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ที่ช่วยให้ทุกคนเห็นสภาพปัญหาที่แท้จริง 2) การจัดสรร

ทรัพยากรด้วยหลักความเสมอภาค (Equity-based Budgeting) เพื่อค้นหาโรงเรียน ที่ต้องรักษาไว้ (Protected School) ปัจจุบันโรงเรียนกลุ่มนี้ได้รับการจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ด้วยสูตรการจัดสรรเงิน งบประมาณแบบเดียวกับโรงเรียนปกติทั่วไปในประเทศไทย ตามสูตรการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัว นักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ เงินอุดหนุนรายหัวและงบเรียนฟรี 15 ปี ที่แปรผันตามจำนวนนักเรียนและระดับการศึกษา โดยมีงบประมาณเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนขนาดเล็ก 3) นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ด้วยสภาพความจำเป็นพิเศษทั้ง ข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรบุคคลและความด้อยโอกาสของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กเยาวชนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรมในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคให้โอกาสทางการศึกษา

ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นต้นแบบในการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กโดยคำนึงถึงสิทธิทางการศึกษาของเด็กทุกคน ไม่สร้างภาระให้กับผู้ปกครองหรือหากทำให้ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการดำเนินการว่าเป็นการช่วยเพิ่มคุณภาพให้กับผู้เรียน โดยยึดตามความมุ่งหมายและหลักการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง ของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัย จากเอกสาร ตำรา บทความ วารสาร รายงานการวิจัย สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหาร พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากร

โรงเรียนเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนบ้านบางเกตุ ตำบลบางเก่า อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 21 คน และครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 3 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นในระดับประถมศึกษา

โรงเรียนพี่เลี้ยง ได้แก่ โรงเรียนบ้านโนนดง หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านโนนดง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งได้รับรางวัลโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล (1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ) ครู จำนวน 11 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2567 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 5 เดือน

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะการคิดวิเคราะห์จากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง
2. ครูเกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันเกิดรูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นการคิดระดับสูง ไม่สามารถมองเห็นได้ ชัดเจนแต่นักศึกษาได้ศึกษาการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

บลูม (Bloom, 1956, pp. 201-207) ได้กล่าวถึงการวัดความสามารถในการคิด วิเคราะห์ประกอบไปด้วยการวัดความสามารถผู้เรียน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความสำคัญ เป็นการแยกแยะว่าสิ่งใดจำเป็น ไม่จำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่สำคัญ
2. ด้านความสัมพันธ์ เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ว่ามีอะไร ความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกันอย่างไรมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใดและความสัมพันธ์นั้นสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน
3. ด้านหลักการ หมายถึง การค้นหาเชิงระบบเรื่องราวสิ่งของการทำงานต่างๆ ว่าสิ่งนั้นดำรงอยู่ในสภาพเช่นนั้นเนื่องจากอะไรมีอะไรเป็นหลักมีหลักการอย่างไรมีเทคนิคอะไรที่ยึดถือและมีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง

บลูม (Bloom, 1956) อ้างถึงใน ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ (2539) กล่าวว่า การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นการวัดความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อย ๆ ของเหตุการณ์เรื่องราว

หรือเนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไรมีจุดมุ่งหมายหรือประสงค์สิ่งใด นอกจากนั้นยังมีส่วนย่อย ๆ ที่สำคัญในแต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไร และเกี่ยวพันโดยอาศัยหลักการใด จะเห็นว่าสมรรถภาพด้านการวิเคราะห์จะเต็มไปด้วยการหาเหตุและผลมาเกี่ยวข้องกันเสมอ การวิเคราะห์จึงต้องอาศัยพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ มาประกอบการพิจารณาวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นการวิเคราะห์ว่าสิ่งที่ยู่นั้นอะไรสำคัญ หรือ จำเป็นหรือมีบทบาทมากที่สุด ตัวไหนเป็นเหตุ ตัวไหนเป็นผล ที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด ตัวอย่างคำถาม เช่น ศิล 5 ข้อใดสำคัญที่สุด

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการหาความสัมพันธ์ หรือความเกี่ยวข้อง ส่วนย่อยในปรากฏการณ์หรือเนื้อหานั้น เพื่อนำมาอุปมาอุปไมย หรือค้นหาว่าแต่ละเหตุการณ์ นั้นมีความสำคัญอะไรที่เกี่ยวข้องกัน ตัวอย่างคำถามเช่นเหตุใดแสงจึงเร็วกว่าเสียง

3. วิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถที่จะจับเข้าเงื่อนไขของเรื่องราวที่ว่ายึดหลักการใดมีเทคนิคหรือยึดปรัชญาใด อาศัยหลักการใด สื่อสารสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ตัวอย่างคำถาม เช่น รถยนต์วิ่งได้โดยอาศัยหลักการใด

สมนึก ภัททิยธนี (2551) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นการใช้วิจารณญาณเพื่อได้ตรง การแยกแยะพิจารณาตุลารายละเอียดของสิ่งต่างๆ หรือเรื่องราวต่างๆ ว่ามีขึ้นใดสำคัญที่สุดของชิ้นส่วนใดสัมพันธ์กันมากที่สุด และชิ้นส่วนใดอยู่ร่วมกันได้หรือทำงานได้เพราะอาศัยหลักการใดซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การพิจารณาหรือจำแนกได้ว่าขึ้นใดหรือส่วนใดเหตุการณ์ใดตอนใดสำคัญที่สุด หรือหาจุดเด่น จุดประสงค์สำคัญ สิ่งที่ชอบเร้น

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การค้นหา ความเกี่ยวข้องระหว่าง คุณลักษณะสำคัญของเรื่องราวหรือสิ่งต่างๆ ว่าสองชิ้นส่วนใดสัมพันธ์กัน รวมถึงข้อสรุป อุปมาอุปไมย

3. วิเคราะห์หลักการ หมายถึง การให้พิจารณาดูชิ้นส่วน หรือส่วนปลีกย่อย ต่างๆว่าทำงานหรือเกาะยึดกันได้ดี หรือคงสภาพเช่นนั้นได้ เพราะใช้หลักการใดเป็นแกนกลางจึงถามโครงสร้างหรือหลักหรือวิธีการที่ยึด จากการศึกษาการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

สรุปได้ว่า การวัดการคิดวิเคราะห์ เป็นกระบวนการวัดความสามารถในการใช้เหตุผลและวิจารณญาณ โดยแยกแยะองค์ประกอบย่อยของข้อมูล เหตุการณ์ หรือเรื่องราว เพื่อตรวจสอบความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการวัดออกเป็น 3 ด้านหลัก ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นการแยกแยะว่าสิ่งใดมีความสำคัญ จำเป็น หรือมีบทบาทมากที่สุด พิจารณาหาเหตุและผลของสิ่งต่าง ๆ รวมถึงการค้นหาสาระสำคัญ จุดเด่น และสิ่งที่ชอบเร้น ตัวอย่างคำถาม ศิล 5 ข้อใดสำคัญที่สุด

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการค้นหาความเกี่ยวข้องระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น การเชื่อมโยง เหตุและผล หรือการอุปมาอุปไมย พิจารณาว่าสิ่งต่าง ๆ สัมพันธ์กันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกันเพียงใด ตัวอย่างคำถาม เหตุใดแสงจึงเร็วกว่าเสียง

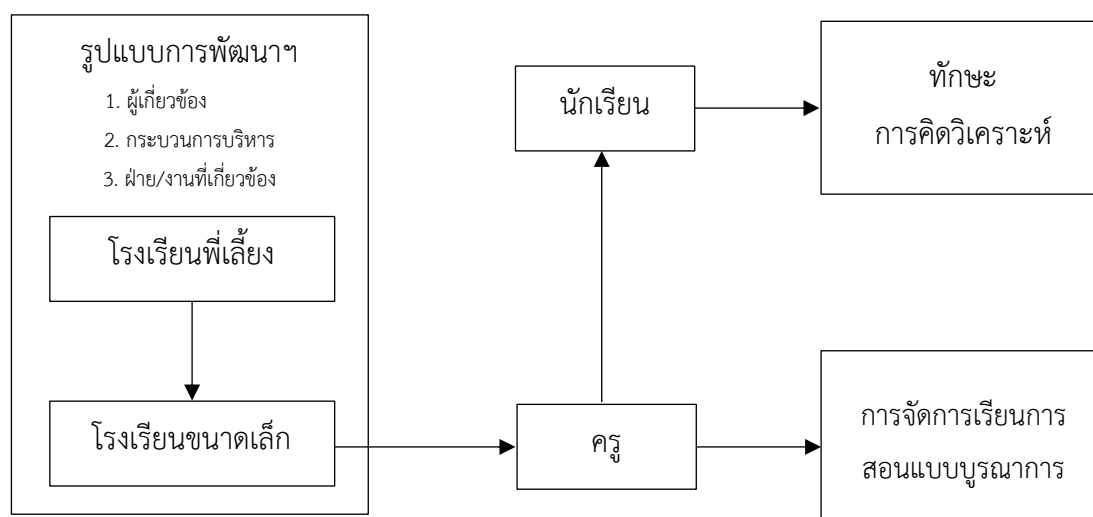

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นการค้นหาโครงสร้าง หลักการ หรือระบบที่เป็นแกนกลางของสิ่งต่าง ๆ ตรวจสอบว่าสิ่งต่าง ๆ ทำงานร่วมกันได้เพราะอาศัยหลักการ เทคนิค หรือปรัชญาใด ตัวอย่างคำถาม รถยนต์วิ่งได้โดยอาศัยหลักการใด

จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการ แยกแยะข้อมูลหรือเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยใช้หลักเกณฑ์ที่เหมาะสมเพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ และความสำคัญขององค์ประกอบเหล่านั้น รวมถึงการใช้เหตุผลในการประเมิน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ องค์ประกอบสำคัญของการคิดวิเคราะห์ ได้แก่ การตีความและความเข้าใจ การแยกแยะ ความสำคัญ การค้นหาความสัมพันธ์ การใช้เหตุผลและหลักการ การช่างสังเกตและตั้งคำถาม และการ พิจารณาข้อสรุปที่สมเหตุสมผล กระบวนการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การกำหนดสิ่งที่ ต้องการวิเคราะห์ การกำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ การกำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ การพิจารณา แยกแยะ และการสรุปคำตอบ ขั้นตอนของวิธีคิดวิเคราะห์ ได้แก่ การกำหนดสถานการณ์ปัญหา การวิเคราะห์ หาคำตอบหรือทางออกของปัญหา การสรุปข้อค้นพบในเชิงหลักการ และการขยายผลสู่ปฏิบัติหรือสร้างสรรค์ ผลงาน การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์สามารถทำได้โดยการวัดความสามารถในการแยกแยะ ความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการของสิ่งต่าง ๆ ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ ได้แก่ ช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง ช่วยในการสำรวจความสมเหตุสมผลของข้อมูล ช่วยให้ไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่าง สังเกต ช่วยหาเหตุผลที่สมเหตุสมผล ช่วยประมาณการความน่าจะเป็น ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา และช่วยในการแก้ปัญหา ประเมิน และตัดสินใจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้พัฒนารอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (นวรรตน์ ประทุมตาและ คณะ, 2568) ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 สร้าง(ร่าง)รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง ของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ คำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลการพัฒนารูปแบบจากการศึกษาเอกสาร และงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประชุมกลุ่ม (Focus Group) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สำหรับคำถามปลายเปิด โดยเครื่องมือที่ใช้ในวิจัยมีการทดลองใช้และเครื่องมือมีการหาคุณภาพ ค่า IOC และค่าความเชื่อมั่นผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกชิ้น

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีรายละเอียดการดำเนินงานการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการบริหารที่ชัดเจน โดยมีองค์ประกอบและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1. ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) กรรมการสถานศึกษา 2)

ผู้ปกครอง 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา 2. กระบวนการบริหาร ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การตัดสินใจ 3) การปฏิบัติ 4) การประเมินผล 5) การรับผลประโยชน์ 3. ฝ่าย/งานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) งานวิชาการ 2) งานบุคลากร 3) งานบริหารทั่วไป โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ผลการประเมินรูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง โดยผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวม มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 (S.D.=0.42) โดยมีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ	4.52	0.37	ความเหมาะสมมากที่สุด	3
ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ	4.53	0.43	ความเหมาะสมมากที่สุด	2
ด้านประโยชน์ของรูปแบบ	4.60	0.46	ความเหมาะสมมากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ย (ภาพรวม)	4.55	0.42	ความเหมาะสมมากที่สุด	

2. ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบางเกตุ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและครูจากโรงเรียนพี่เลี้ยง อยู่ระดับดีมาก โดยมีรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง (N = 3)

รายการประเมิน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		เฉลี่ย	แปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. การเตรียมการสอน	4.06	0.80	4.01	0.79	3.99	0.79	4.02	ดีมาก
2. การจัดกระบวนการเรียนการสอน	4.02	0.81	4.03	0.81	4.00	0.76	4.02	ดีมาก
3. การวัดและประเมินผล	3.96	0.81	4.08	0.71	3.92	0.78	3.99	ดีมาก
4. บุคลิกลักษณะความเป็นครู	4.00	0.78	4.08	0.78	4.04	0.81	4.04	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	4.01	0.80	4.05	0.77	3.99	0.79	4.02	ดีมาก

3. ผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีคะแนนเฉลี่ย 16.33 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.67 โดยมีรายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3

ผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ($n = 21$)

การประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	SD	คิดเป็นร้อยละ
ก่อนการใช้รูปแบบฯ	20	8.38	2.26	41.90
หลังการใช้รูปแบบฯ	20	16.33	1.96	81.67

การอภิปรายผล

1. รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีรายละเอียดการดำเนินงานการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการบริหารที่ชัดเจน โดยมีองค์ประกอบและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1. ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) กรรมการสถานศึกษา 2) ผู้ปกครอง 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา 2. กระบวนการบริหาร ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การตัดสินใจ 3) การปฏิบัติ 4) การประเมินผล 5) การรับผลประโยชน์ 3. ฝ่าย/งานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) งานวิชาการ 2) งานบุคลากร 3) งานบริหารทั่วไป โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ผลการประเมินรูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง โดยผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวม มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ($SD = 0.42$) ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินงานของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษาโดยได้จัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้ออกระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารงานของสถานศึกษามีความชัดเจน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยง สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างครูในโรงเรียนเป้าหมายกับครูโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อให้ครูในโรงเรียนเป้าหมายมีศักยภาพสูงขึ้น และบรรลุเป้าหมายที่ครูในโรงเรียนเป้าหมายต้องการด้วยตัวของครูในโรงเรียนเป้าหมาย ดังนั้น ทักษะการโค้ช (Coaching Skills) ที่สำคัญสำหรับครูโรงเรียนพี่เลี้ยงในการดึงศักยภาพและประสิทธิภาพจากครูในโรงเรียนเป้าหมายได้อย่างดี ประกอบด้วย การสังเกต การฟัง การถาม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้คำแนะนำ และการมอบหมายกิจกรรมให้ฝึกปฏิบัติ

2. ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบางเกตุ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและครูจากโรงเรียนพี่เลี้ยง อยู่ระดับดีมาก ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของครูผู้สอน มีการติดตามและประเมินผลในรูปแบบของการนิเทศ จากโรงเรียนพี่เลี้ยง โดยมีการสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ ทีมงานหรือคณะทำงานมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการเป็นผู้นิเทศ ร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน ปฏิทินการปฏิบัติงาน และโครงการในการพัฒนา โดยศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา กำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมาย มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน รวมถึงมีการจัดสรรงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก และเครื่องมือในการนิเทศ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2557) ได้เสนอว่า แนวทางพัฒนาด้านการเตรียมการนิเทศประกอบด้วยการสร้างองค์ความรู้ สร้างทีมงาน องค์ประกอบของทีมงานพัฒนาคุณภาพ การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อใช้ในกระบวนการให้คำแนะนำ และการสร้างแผนการนิเทศและเครื่องมือการนิเทศ สอดคล้องกับกิตติ บุญปรุงและพชรวิทย์ จันทศิริศิริ (2560) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า แนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษาในด้านการเตรียมการก่อนการสอนแนะประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและกำหนดประเด็นพัฒนา 2) สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบสอนแนะ 3) สร้างทีมงานพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะ 4) จัดทำข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการสอนแนะ 5) สร้างแผนการนิเทศและเครื่องมือการนิเทศแบบสอนแนะ โดยแนวทางพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ของสถานศึกษาในด้านการดำเนินการสอนแนะประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ 1) จัดทำคู่มือการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ 2) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและ 3) ร่วมมือกันวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์

3. ผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีคะแนนเฉลี่ย 16.33 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.67 เกิดจากการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังการใช้รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงของครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบางเกตุ ทั้งนี้ ครูต้องมีการวางแผนและจัดเตรียมแผนการสอนที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทของชั้นเรียนและผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของอารยา ยวงย้อยและดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ (2566) ที่ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านคลองไทร ซึ่งได้เสนอแนวทางไว้ว่า การวิเคราะห์ตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยึดตัวชี้วัดเป็นหลักในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสามารถบรรลุตัวชี้วัดนั้น ๆ โดยการเสริมเนื้อหาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบท

ของโรงเรียน เช่น การเกษตรภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือทักษะอาชีพ ครูควรสร้างบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติและมีวิธีการสอนที่หลากหลาย รวมถึงมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำท่าย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ โดยครูมีหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา สังกะคาและธรินธร นามวรรณ (2562) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้เสนอว่า โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เพื่อฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง ผู้บริหารและครูควรวางแผนด้านการนิเทศและติดตามร่วมกัน เพื่อให้ครูสะท้อนปัญหาและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐภูมิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ ทำกิจกรรม และปฏิบัติจริง จนค้นพบข้อสรุปและวิธีการด้วยตนเอง ครูควรให้ผลสะท้อนกลับจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกครั้ง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารหรือเพื่อนร่วมงาน เพื่อร่วมกันพัฒนางาน พร้อมทั้งให้กำลังใจในการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพงษ์ สืบโสดา (2558) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทาง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยได้เสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ขวัญ กำลังใจ และยกย่องชมเชยครูผู้สอนที่ประสบความสำเร็จด้านการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กควรนำรูปแบบการบริหารและพัฒนาผ่านกระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงไปประยุกต์ใช้ เพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนพี่เลี้ยงและโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป้าหมายร่วมกันและติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ

1.2 สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการตามรูปแบบนี้ รวมถึงจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ควรพัฒนานโยบายหรือแนวทางที่ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อขยายผลไปยังโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่อื่น

1.3 สำหรับผู้ปกครองและชุมชน

ควรสนับสนุนและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะในการร่วมวางแผนและติดตามผล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเป็นพลังเสริมในการพัฒนาโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารและพัฒนาผ่านกระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงในพื้นที่หรือบริบทที่ต่างกัน เช่น พื้นที่ชนบทห่างไกล หรือพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.2 ควรวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำรูปแบบนี้ไปใช้ เช่น ความพร้อมของบุคลากร การสนับสนุนจากชุมชน หรือโครงสร้างของโรงเรียนพี่เลี้ยง

2.3 ควรพัฒนานวัตกรรมหรือเครื่องมือเสริมที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการโรงเรียนพี่เลี้ยงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ระบบติดตามผลออนไลน์ หรือคู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยนี้ได้พัฒนารูปแบบการบริหารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบหลักคือ ผู้เกี่ยวข้อง (กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู) กระบวนการบริหาร (วางแผน ตัดสินใจ ปฏิบัติ ประเมินผล) และฝ่าย/งานที่เกี่ยวข้อง (วิชาการ บุคลากร บริหารทั่วไป) โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนเป้าหมายและโรงเรียนพี่เลี้ยง โดยใช้ทักษะการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพของครูในโรงเรียนเป้าหมาย โดยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งรูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูมีคุณภาพดีมาก การนิเทศจากโรงเรียนพี่เลี้ยงมีส่วนสำคัญในการติดตามและประเมินผลการสอน การวางแผนการสอนที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *กลวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิถีเรียน*. กองวิจัย

การศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*

พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กระทรวงศึกษาธิการ.

กิตติ บุญปรงและพรวิทย์ จันทศิริศิริ. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครู

คณิตศาสตร์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา*, 8(1), 107-115.

ไกรยส ภัทราวาท. (2562). ผลวิจัยชี้ชัด การศึกษาปฐมวัย เพิ่มคุณภาพ-ลดเหลื่อมล้ำการศึกษา.

<https://www.thansettakij.com/general-news/416285>.

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง, วัชรินทร์ เสถียรยานนท์และวัชนีย์ เชาว์ดำรงค์. (2545). ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ. สถาพรบุ๊คส์

ธีระพงษ์ สืบโสดา. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

นวรรตน์ ประทุมตา. (2568). รูปแบบการบริหารและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการโรงเรียนที่เลี้ยงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูผู้สอนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. สุวีริยาสาส์น.

สมนึก ภัททิยธนี. (2551). การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6). ประสาน.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2557). ระเบียบสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการทดสอบ พ.ศ. 2557.

อภิขญา สังกะคาและธรินธร นามวรรณ. (2562). แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 5(2), 86-99.

อารยา ยวงย้อยและดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2566). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านคลองไทร. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(2), 1-15.

Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. Handbook I: Cognitive domain. David McKay.